

**VALSTYBĖS ĮMONĖS „ORO NAVIGACIJA“
VEIKLOS PARTNERIŲ ELGESIO KODEKSAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Valstybės įmonės „Oro navigacija“ veiklos partnerių elgesio kodeksas (toliau – Veiklos partnerių elgesio kodeksas) nustato bendruosius reikalavimus ir principus, kurie skatina valstybės įmonės „Oro navigacija“ (toliau – Įmonė), veiklos partnerius veikti pagal visuotinai pripažintus skaidraus elgesio standartus. Veiklos partnerių elgesio kodeksas taikomas visiems Įmonės veiklos partneriams.

2. Įmonė laikosi teisėtumo principo visose savo veiklos srityse. Teisėtumo principo laikymasis apima netrukdomą žmogaus teisių ir laisvių įgyvendinimą, sąžiningą mokesčių mokėjimą, konkurencijos ir antimonopolinių įstatymų laikymąsi, griežtą korupcijos, kitų nusikaltimų, teisės pažeidimų draudimą, aplinkosaugos reikalavimų laikymąsi, visų veiklai reikalingų administracinių leidimų gavimą, procedūrų atlikimą ir kt.

3. Įmonė savo pavyzdžiu įpareigoja veiklos partnerius:

3.1. elgtis sąžiningai, veikti teisėtai (pvz., tiksliai laikytis žmogaus teisių ir laisvių, kovos su korupcija, privatumo, asmens duomenų apsaugos, konkurencijos, aplinkosaugos ir kitų teisės aktų);

3.2. veikti skaidriai, būti atsakingus už savo veiksmus;

3.3. siekti ir dėti protingas pastangas, kad Veiklos partnerių elgesio kodekse nustatyti reikalavimai ir principai taip pat būtų taikomi ir veiklos partnerių partneriams, tiekėjams, subrangovams;

3.4. aktyviai skatinti skaidrumo, sąžiningumo, teisėtumo, atsakingumo principų įgyvendinimą ir laikymąsi.

4. Veiklos partnerių elgesio kodeksas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių, Įmonės darbuotojų elgesio kodekso nuostatomis.

5. Veiklos partnerių elgesio kodekse vartojamos sąvokos:

5.1. **atsakingas asmuo** – generalinio direktoriaus įsakymu paskirti darbuotojai: antikorupcinės atitikties funkcijos vykdytojas ir už korupcijos prevenciją atsakingi darbuotojai;

5.2. **dovana** – turtinė (grynieji pinigai, čekiai, kuponai ir t. t.) ar kitokia asmeninė nauda (svetingumo dovanos, paslaugos, pažadas, privilegijos, nuolaidos, vartojimui skirtos dovanos ir t. t.), į kurią darbuotojas neturi privačios teisės ir kuri jam suteikia geresnę materialinę ar nematerialinę padėtį. Tai apima ir naudą, kurią gauna tretieji asmenys, pvz., artimieji, pažįstami ir pan.;

5.3. **Įmonei atstovaujantys asmenys** – veiklos partneriai (veikiantys pagal Įmonės jai suteiktus įgaliojimus), kolegialių organų nariai, patariamųjų organų nariai, ir kt.;

5.4. **produktas** – Įmonės veiklos proceso ir (ar) žmogaus darbo rezultatas, t. y. prekės, paslaugos, informaciniai produktai (pvz., idėjos, tekstai, žinios), darbai;

5.5. **tarptautinis protokolas ir (ar) tradicijos** – visuma visuotinai pripažintų taisyklių ir tradicijų, kuriomis tarpusavio bendradarbiavimą su užsienio subjektais grindžia Įmonė;

5.6. **veiklos partneris**¹ – kitų valstybių oro navigacijos paslaugų teikėjai, įrangos gamintojai, aviakompanijos, aeroklubai ir kt.

6. Kitos Veiklos partnerių elgesio kodekse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme, Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme, Įmonės Antikorupcinės vadybos sistemos vadove ir Lietuvos standarte LST ISO 37001:2017 „Antikorupcinės vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės“.

¹ Sąvoka *veiklos partneriai* atitinka ISO 37001 standarto 3.26 p. nurodytą sąvoką.

II SKYRIUS ATSAKOMYBĖ VISUOMENEI IR DARBUOTOJAMS

7. Įmonės veiklos partneriai vykdydami savo veiklą turi:

7.1. gerbti tarptautiniu mastu pripažintas žmogaus teises ir laisves, savo veiksmais prisidėti prie jų apsaugos ir įgyvendinimo;

7.2. turi laikytis galiojančių vaikų darbo draudimo nuostatų ir netoleruoti jokios priverstinio darbo formos. Įmonės veiklos partneriams griežtai draudžiama naudoti neteisėtą vaikų darbą;

7.3. skatinti ir gerbti visuomenės, kalbų, kultūrų ir gyvenimo būdo įvairovę ir netoleruoti jokios asmenų diskriminacijos, ypač dėl jų kilmės, religijos, seksualinės orientacijos, tautybės, pilietybės, politinių pažiūrų, amžiaus, šeiminės ar socialinės padėties, lyties, neįgalumo ar kito pagrindo;

7.4. laikytis teisės aktų reikalavimų dėl susirinkimų laisvės ir interesų grupių formavimo;

7.5. veikdami kartu su savo darbuotojais užtikrinti saugią darbo aplinką, produktų saugą ir su sauga susijusių darbuotojų reikalingas kvalifikacijas ir žinias;

7.6. užtikrinti darbuotojų saugos ir sveikatos nuolatinių ir prevencinių priemonių darbe organizavimą, nes tai apsaugo darbuotojus nuo galimos grėsmės jų sveikatai ir gyvybei ir sudaro saugias, sveikas darbo sąlygas;

7.7. laikytis jiems taikomų aplinkosaugos standartų, yra įsipareigoję laikytis tvarumo, socialinės atsakomybės, efektyvumo principų;

7.8. laikytis įstatymų, reglamentuojančių darbo santykius, darbdavių ir darbuotojų susitarimus, užtikrinti darbuotojams teisingą atlygį už atliktą darbą;

7.9. laikytis su asmens duomenų apsauga susijusių teisės aktų reikalavimų. Įmonė, jos veiklos partneriai gerbia savo darbuotojų, klientų bei partnerių privatumą ir įgyvendina tinkamas technines ir organizacines priemones, skirtas užtikrinti tinkamą asmens duomenų saugumą, įskaitant apsaugą nuo netyčinio ar neteisėto asmens duomenų sunaikinimo, praradimo, pakeitimo, atskleidimo be leidimo ar neteisėtos prieigos prie jų;

7.10. naudoti tik licencijuotą programinę įrangą, atsižvelgdami į suteiktų teisių ir licencijų ribas;

7.11. užtikrinti, kad Įmonės konfidenciali informacija ir intelektinė nuosavybė būtų saugomos. Nutrūkus veiklos santykiams - privalo toliau saugoti ir neviešinti konfidencialios informacijos, kurią sužinojo vykdydami bendrą veiklą Įmone, išskyrus atvejus, kai sutartimis ar kitu teisiniu pagrindu yra numatytas konkretus konfidencialios informacijos saugojimo terminas.

III SKYRIUS KORUPCIJOS PREVENCIJA

8. Įmonė įpareigoja savo veiklos partnerius netoleruoti jokios korupcijos ar kitos nesąžiningos tarpusavio veiklos, taip pat tokios veiklos su klientais, partneriais, Lietuvos ir užsienio valstybių institucijomis, organizacijomis, kitais asmenimis. Siekiant netoleruoti ir neprisidėti prie nesąžiningos veiklos, subjektai, kurie dalyvauja konkursuose kaip tiekėjas subrangos darbams, turėtų tikrinti, ar subrangos pagrindais atliekami darbai ir paslaugos sutampa su generalinio užsakovo užsakymu ir lūkesčiais, turėtų nedalyvauti sandoriuose, kuriais galimai sudaromos prielaidos netinkamam viešųjų pirkimų sutarčių vykdymui ir nepagrįstiems tokią sutartį sudariusio tiekėjo sutaupymams. Susidūrus su tokiais atvejais – apie galimus viešųjų pirkimų būdu sudarytos sutarties pažeidimus praneštų Įmonei ir (arba) kompetentingoms institucijoms.

9. Įmonės veiklos partnerių darbuotojų darbo užmokestis turi būti proporcingas tiekiamoms prekėms, teikiamoms paslaugoms. Darbo užmokestis negali būti naudojamas užmaskuotai, nepagrįstai naudai suteikti ar gauti.

10. Įmonės veiklos partneriai turi vengti viešųjų ir privačių interesų konfliktų, kurie gali sukelti korupcijos rizikas. Esant galimiems viešųjų privačių interesų konfliktams, kiek tai susiję su veiklos partnerių Įmonei tiekiamomis paslaugomis, veiklos partneriai visada apie tai informuoja Įmonę.

11. Veiklos partneriai, bendradarbiaudami su Įmone, privalo užtikrinti, kad jų darbuotojai netoleruotų ir nepriimtų jokių dovanų, jei tokios dovanos gali būti traktuojamos kaip brangesnės nei įprastos komercinės dovanos ir tokiomis dovanomis siekiama įgyti veiklos partnerių darbuotojų palankumą, daryti įtaką darbuotojų priimamiems sprendimams.

12. Veiklos partneriai turi užtikrinti, kad jų darbuotojai neteiktų, nesiūlytų jokių dovanų, jei tokiomis dovanomis siekiama nesąžiningai užtikrinti pranašumą ar gaunančio asmens sprendimų šališkumą veiklos partnerių atžvilgiu.

13. Veiklos partneriai gali priimti, teikti dovanas pagal tarptautinį protokolą ir (ar) tradicijas, reprezentacines dovanas, jei to nedraudžia jokie galiojantys teisės aktai ir tokios dovanos yra tinkamos verslo santykių palaikymo požiūriu.

14. Veiklos partneriai privalo laikytis teisės aktų reikalavimų dėl dovanų teikimo politinėms partijoms, jų atstovams, taip pat kandidatams į politines pareigas.

15. Veiklos partneriai privalo laikytis teisės aktų reikalavimų dėl paramos ir (ar) labdaros teikimo. Paramos ir labdaros priemonės negali būti naudojamos paslėptam interesų skatinimui. Parama ar labdara teikiama laikantis skaidrumo, nešališkumo, tikslingumo, viešumo, socialinės atsakomybės principų.

IV SKYRIUS SAŽININGA KONKURENCIJA

16. Įmonės veiklos partneriai laikosi konkurencijos teisės reikalavimų ir nesudaro susitarimų, kurie gali turėti įtaką kainoms, sandorių sąlygoms, veiklų strategijoms, dalyvavimui, nedalyvavimui konkursuose.

17. Veiklos partneriai kruopščiai pasirenka tiekėjus, kuriuos jie samdo sutarčių su Įmone sąlygoms vykdyti, bei siekia ir imasi protingų pastangų informuoti savo partnerius apie Veiklos partnerių elgesio kodekse nustatytas arba apie panašias savo taisykles ir įpareigoja juos jų laikytis.

18. Įmonės veiklos partneriai privalo laikytis teisės aktų reikalavimų dėl tinkamo prekių, paslaugų importo, eksporto, tranzito.

19. Veiklos partneriai turi imtis visų būtinų priemonių, kad savo įtakos srityje užkirstų kelią pinigų plovimui, mokestiniam sukčiavimui.

20. Veiklos partneriai turi imtis visų būtinų priemonių, kad užkirstų kelią tiesioginiam ar netiesioginiam terorizmo, ginkluotų grupuočių finansavimui ir laikytųsi taikomų teisinių reikalavimų, susijusių su „konfliktų mineralų“ problema.

V SKYRIUS VEIKLOS PARTNERIŲ ELGESIO KODEKSO LAIKYMASIS

21. Įmonė turi siekti ir dėti protingas pastangas, kad jų veiklos partneriai susipažintų su Veiklos partnerių elgesio kodeksu.

22. Veiklos partneriai, bendradarbiaudami su Įmone, privalo pranešti Įmonei apie galimus Veiklos partnerių etikos kodekso pažeidimus, neetišką ar nesąžiningą elgesį, kurie gali paveikti Įmonės dalykinę reputaciją ir (ar) sukelti žalą Įmonei.

23. Veiklos partneriai netoleruoja jokių neigiamas pasekmes sukeliančių veiksmų prieš apie pažeidimus pranešančius darbuotojus ir garantuoja apie pažeidimus informuojančių asmenų saugumą.

24. Įmonės veiklos partneriams pažeidus Veiklos partnerių elgesio kodeksą, jei Įmonės veiklos partneriai sutinka, jiems suteikiama galimybė per nustatytą protingą laikotarpį įgyvendinti pažeidimų šalinimo veiksmus, išskyrus galimų nusikaltimų, kitų šiurkščių teisės aktų pažeidimų atvejais, dėl kurių Įmonė kreipsis į valstybės įgaliotas institucijas pagal kompetenciją.

25. Įmonė pasilieka teisę nutraukti visos ar dalies veiklos santykius su veiklos partneriu, sustabdyti ar nutraukti sutartis, reikalauti atlyginti žalą, įrašyti į nepatikimų mokesčių mokėtojų sąrašą, jei veiklos partneris per nustatytą laikotarpį nesiėmė tinkamų veiksmų pažeidimams pašalinti.

26. Įmonė pasilieka teisę patikrinti, ar veiklos partneriai, jų tiekėjai ir subrangovai laikosi Veiklos partnerių elgesio kodekso reikalavimų. Tokiais atvejais Įmonė suderina su veiklos partneriais patikrinimo apimtį, laikotarpį, reikalingus pateikti duomenis ir informaciją.

27. Kilus neaiškumams ar klausimams dėl Veiklos partnerių elgesio kodekso įgyvendinimo, laikymosi, veiklos partneriai gali kreiptis į Įmonės už korupcijos prevenciją atsakingą asmenį, ar atitinkamas institucijas.

VI SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

28. Pasikeitus Susisiekimo ministerijos ir (ar) Įmonės veiklos aplinkai (politinei, socialinei, teisinei, ekonominei), remiantis įgyta nauja patirtimi, Veiklos partnerių elgesio kodeksas gali būti papildomas ir atnaujinamas.

29. Šio Veiklos partnerių elgesio kodekso nuostatos taikomos tiek, kiek šių teisinių santykių nereglamentuoja Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai.

30. Šis Veiklos partnerių elgesio kodeksas yra neatsiejamas ir privalomas sutartinių santykių priedas.

31. Galimam (būsimam) veiklos partneriui atsisakius savo veikloje vadovautis šiuo Veiklos partnerių elgesio kodeksu, įmonė privalo paprašyti pateikti argumentuotą paaiškinimą dėl šio sprendimo. Įmonė, įvertinusi galimo veiklos partnerio pateiktus motyvus ir argumentus, sprendžia dėl galimo bendradarbiavimo, sutarčių sudarymo atsisakymo.
